

Gdańsk, 25.03.2024 r.

UZASADNIENIE

kandydatury dr Sandry Johanny Lange
do nagrody Prezesa Rady Ministrów za wyróżniającą się rozprawę doktorską
w dyscyplinie nauk o zdrowiu

Temat rozprawy doktorskiej: „*Wiedza, bariery i praktyka pielęgnarska w ocenie delirium
w oddziale intensywnej terapii*”

Doktorantka w swojej rozprawie podjęła się niezwykle ważnego, zarówno z punktu widzenia klinicznego, jak również społecznego, tematu jakim jest delirium u pacjentów krytycznie chorych. Delirium zwane również majaczeniem jest częstym, choć wciąż niedostatecznie diagnozowanym powikłaniem u pacjentów oddziałów intensywnej terapii (OIT). Powikłanie to jest niezależnym czynnikiem śmiertelności, pogarsza wyniki leczenia pacjentów, a także wydłuża czas wentylacji mechanicznej, co przyczynia się do niekorzystnych rokowań. Ponad to, wydłuża czas pobytu w OIT oraz całej hospitalizacji, co generuje znaczne koszty ponoszone przez szpitale. Wystąpienie u pacjenta delirium powoduje znaczne zaburzenia funkcji poznawczych oraz wykonawczych, co sprawia, że pacjenci którzy przeżyli chorobę krytyczną nie są zdolni do samodzielnego funkcjonowania i znaczenie częściej wymagają kontynuacji opieki w długoterminowych, specjalistycznych ośrodkach opiekuńczych, co staje się problem całego zdrowia publicznego. W związku z powyższym, od około 2017 roku, temat delirium stał się przedmiotem zainteresowania wielu badaczy na świecie, niestety niewiele badań i danych na temat majaczenia pochodzi z Polski.

Rozprawa doktorska Sandry Johanny Lange, składa się z trzech, powiązanych tematycznie artykułów naukowych, publikowanych w latach 2022–2023 w recenzowanych czasopismach o sumarycznej wartości punktacji prac 210 wg wykazu/listy Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz 16.43 Impact Factor wg bazy Journal Citation Reports (JCR). Należy zwrócić uwagę na fakt, że doktorata wykazała się nieprzeciętną znajomością metodologii badań naukowych, gdyż każda z publikacji wykorzystuje inną metodę badawczą.

Pierwsza z prac wchodząca w skład dysertacji, to przegląd parasolowy tzw. *Umbrella Review*. W badaniach naukowych, ten rodzaj przeglądu zestawia wyniki z wielu istniejących przeglądów i jest jednym z najwyższych poziomów dowodów. Przegląd parasolowy może być przydatny do porównywania skuteczności interwencji klinicznych i opracowywania wytycznych.

W swoim przeglądzie, doktorantka podjęła wysiłek identyfikacji nefarmakologicznych interwencji pielęgnarskich, które będą skuteczne w zapobieganiu oraz leczeniu majaczenia u pacjentów OIT. Z uwagi na fakt, iż do tej pory nie zidentyfikowano skutecznego leczenia farmakologicznego, które zapobiegałoby/leczyłoby majaczenie, a międzynarodowe wytyczne zalecają w pierwszej kolejności wdrożenie interwencji nefarmakologicznych, powyższa tematyka, jest niezwykle istotna z punktu widzenia praktyki klinicznej. Artykuł do tej pory został zacytowany 11 razy wg *Scopus* oraz trzykrotnie wybrany przez redakcję czasopisma do promowania, celem rozpowszechnienia go wśród odbiorców.

W kolejnej pracy, której celem była analiza dostępnej literatury na temat doświadczeń i postaw rodziny/opiekunów pacjentów OIT, u których w trakcie hospitalizacji zdiagnozowano majaczenie, doktoranta wykorzystano metodę przeglądu zakresu tzw. *Scoping Review*. Ten rodzaj przeglądu wykorzystuje się między innymi do stworzenia mapy pojęć istotnych dla danego tematu. Z uwagi na to, że pierwsze badanie wykazało, iż włączenie rodziny w opiekę nad pacjentem OIT może zmniejszyć częstość występowania delirium, zrozumienie doświadczeń i postaw opiekunów jest konieczne do opracowania interwencji nefarmakologicznych z udziałem rodzin pacjentów, zapewnienia wsparcia, edukacji oraz poprawy relacji między personelem medycznym, a rodzinami pacjentów. Ostatecznie może mieć to pozytywny wpływ na opiekę nad pacjentem OIT z delirium, a także przyczynić się do wzrostu zadowolenia rodziny ze świadczonych przez personel oddziału usług oraz uczynić opiekę w OIT humanizowaną.

Aktualnie praca została zacytowana dwukrotnie (wg *Scopus*), w tym przez badaczy tj. Ely, E.W., Marra, A., Kotfis K., którzy są światowymi ekspertami w zakresie delirium u pacjentów krytycznie chorych. Publikacja ukazała się w czasopiśmie znajdującym się w pierwszym kwartylu (Q1) współczynnika wpływu (IF) i uzyskała nagrodę specjalną Rektora GUMed.

Trzecia publikacja jest pracą oryginalną, w której doktorantka dokonała empirycznej oceny wiedzy, barier oraz praktyki pielęgniarstwa w monitorowaniu delirium w OIT. W pracy tej ujawniono deficyt wiedzy personelu pielęgniarstwa w zakresie majaczenia, ukazano obecne praktyki w ocenie delirium w OIT, a także zidentyfikowano bariery, które utrudniają monitorowanie delirium zgodnie z międzynarodowymi zaleceniami. Z uwagi na fakt, iż pielęgniarki intensywiarki sprawują opiekę nad pacjentem krytycznie chorym niemal przez całą dobę, a delirium charakteryzuje się nagłym początkiem, pielęgniarki są kluczowym ogniwem zapobiegania i wczesnego wykrycia początkowych objawów majaczenia oraz wdrożenia nefarmakologicznych interwencji, które nie dopuszczają do rozwoju tego powikłania. Ujawnione wyniki mogą przyczynić się do opracowania oraz wdrożenia optymalnego modelu opieki pielęgniarstwa nad pacjentem z delirium. Praca została zacytowana w 3 artykułach (wg *Scopus*). Wyniki powyższego badania, zostały również zaprezentowane na pierwszym w Polsce DeliriumDay, którego celem było między innymi uświadomienie jak ważnym i powszechnie występującym powikłaniem jest delirium, które wymaga aktywnego działania ze strony personelu oddziałów intensywnej terapii. Publikacja ukazała się w czasopiśmie znajdującym się w pierwszym kwartylu (Q1) współczynnika wpływu (IF) i uzyskała nagrodę specjalną Rektora GUMed.

Rozprawa doktorska Sandry Johanny Lange została wyróżniona przez wszystkich recenzentów (Prof. Rafał Drwiła, Prof. Robert Ślusarz oraz Prof. Mikołaj Majkiewicz). Należy zwrócić uwagę, iż recenzenci specjalizują się w różnych dziedzinach medycyny – Anestezjologia i Intensywna Terapija, Neurologia oraz Psychologia, co wskazują, iż tematyka delirium jest szerokim zagadnieniem, które wymaga podejścia interdyscyplinarnego.

Warto podkreślić, iż w każdej z prac doktorantka sformułowała zalecenia do praktyki klinicznej, a także wytyczyła kierunki przyszłych badań. We wszystkich publikacjach doktorantka jest pierwszym autorem, a w dwóch również autorem korespondencyjnym. Prace powstały we współpracy międzynarodowej z badaczami, którzy są wybitnymi specjalistami w dziedzinie delirium, między innymi Prof. Dorota Religa (Karolinska Instytut, Sztokholm, Szwecja), Adriano Friganovic (Uniwersyteckie Centrum Szpitalne, Zagrzeb, Chorwacja).

Na uwagę zasługuje fakt, iż doktorantka uzyskała tytuł naukowy zaledwie dwa lata od zatrudnienia w Gdańskim Uniwersytecie Medycznym. Ponadto, w swoim dorobku naukowym, posiada kolejne badania poświęcone tematyce majaczenia u pacjentów krytycznie chorych, które opublikowane są również w recenzowanych czasopismach o zasięgu międzynarodowym. Ponadto, doktorantka jest współautorem wielu rozdziałów w monografiach wydanych na rynku krajowym. Jako młody naukowiec wykazuje się wysoką sumaryczną punktacją IF wynoszącą 33,292 (Punktacja MEiN: 1 185) oraz indeksem *Hirscha* 5, a jej prace zostały do tej pory zacytowane 99 razy (wg *Scopus*: 57222356397). Ponadto pełniła rolę recenzenta w czasopismach tj.: *International Journal of Qualitative Studies on Health & Well-being*, *Nursing Open*, *Frontiers in Public Health*.

Od 2021 roku doktorantka pełni funkcję opiekuna pomocniczego dla studentów I roku Pielęgniarstwa (I stopnia, stacjonarne). Jako nauczyciel akademicki uzyskała dyplom uznania dla najlepiej ocenianego nauczyciela w ankiecie dydaktycznej. We współpracy z Prof. dr hab. Wiolettą Mędrzycką-Dąbrowską zorganizowała również seminarium pt.: „Jak przygotować przegląd naukowy”, celem promowania badań naukowych wśród studentów pielęgniarstwa.

Na co dzień doktorantka pracuje również w Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii w Szpitalach Tczewskich SA., gdzie wyniki swoich badań oraz obserwacji stara się wdrożyć w praktykę kliniczną.